

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

УПРАВЛІННЯ ТА АНАЛІЗ МИТНИХ РИЗИКІВ

Методичні рекомендації з підготовки студентів до практичних
(семінарських) занять
для здобувачів освітнього ступеня «Магістр»
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

Київ 2024

УДК 339.543 (658.8)
У 677

Укладачі: *П.В. ПАШКО – д.е.н., професор;*
Г.Б. Мирошниченко – к.е.н., доцент.;
Д.О. Семенова – к.е.н., доцент;
.....Ю.В. Штик – к.е.н., доцент.

Рецензент *А.С. Марина – канд. екон. наук, доц.*

*Затверджено науково-методично-редакційною радою ФЕБА
(протокол № 1 від 05.09.2024 р.).*

У 677   *Управління та аналіз митних ризиків. Методичні рекомендації з
підготовки студентів до практичних (семінарських) занять
/ уклад. П.В. Пашко, Г.Б. Мирошниченко, Д.О. Семенова, Ю.В.
Штик. – К. : НАУ, 2024. – 40 с.*

Містять детальний аналіз теоретичних аспектів цієї дисципліни, а також практичні завдання, що дозволять вам набути практичних навичок у застосуванні сучасних інструментів для управління митними ризиками.

Для здобувачів вищої освіти ОС «Магістр» спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» ОПП «Митна діяльність підприємницьких структур» усіх форм навчання.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Практичне заняття 1.....	6
Практичне заняття 2-3.....	9
Практичне заняття 4-5.....	12
Практичне заняття 6-7.....	17
Практичне заняття 8-9.....	20
Практичне заняття 10-11.....	24
Практичне заняття 12-13.....	28
Практичне заняття 14-15.....	31
Практичне заняття 16-17.....	34
Практичне заняття 18.....	37
Перелік рекомендованої літератури.....	41
Додатки.....	43

ВСТУП

У сучасних умовах глобалізації та інтеграційних процесів, які активно впливають на економічну і митну сфери, управління митними ризиками стало надзвичайно важливою складовою для забезпечення ефективності та безпеки міжнародної торгівлі. В Україні ці виклики зумовлюють необхідність удосконалення наявних систем і впровадження сучасних підходів у митному управлінні, зокрема через аналіз та управління митними ризиками.

Сучасні умови міжнародної торгівлі характеризуються високим рівнем динаміки і непередбачуваності, що потребує від митних органів не тільки забезпечення контролю за законністю переміщення товарів через кордон, але й впровадження інноваційних інструментів для мінімізації можливих ризиків. Важливою складовою цього процесу є реалізація системи управління ризиками, яка базується на принципах аналітичного підходу та вибірковості перевірок.

Зокрема, аналіз митних ризиків дозволяє митним органам своєчасно виявляти потенційні загрози та несправності в системі зовнішньоекономічної діяльності, знижувати можливість порушень митного законодавства та забезпечувати швидкість і ефективність митних процедур. У цьому контексті особливу увагу слід приділити методикам і практикам, що вже зарекомендували себе на міжнародному рівні.

Методичні рекомендації з підготовки студентів до практичних (семінарських) занять з навчальної дисципліни «Управління та аналіз митних ризиків» має на меті забезпечити вас ґрунтовними знаннями та практичними навичками, необхідними для успішного впровадження і функціонування системи управління митними ризиками. Вона містить детальний аналіз теоретичних аспектів цієї дисципліни, а також практичні завдання, що дозволять вам набути практичних навичок у застосуванні сучасних інструментів для управління митними ризиками.

Особлива увага буде приділена досвіду провідних країн світу у сфері митного контролю та управління ризиками, а також розгляду найбільш актуальних кейсів і сценаріїв, що допоможуть вам зрозуміти та адаптувати міжнародні практики до національних реалій. Цей матеріал стане корисним не лише для фахівців у галузі митного контролю та управління ризиками, але й для всіх, хто прагне глибше зрозуміти сучасні тренди у митній справі та ефективно впливати на процеси управління митними ризиками в Україні.

Практичне заняття 1

Тема: Основні аспекти і тенденції теорії управління ризиком

План практичного заняття

1. Основні аспекти теорії управління ризиком
2. Сучасні тенденції в управлінні ризиками
3. Важливість застосування теоретичних знань у митній практиці

Мета заняття: Ознайомити студентів з основними аспектами теорії управління ризиком у контексті митного контролю. Розглянути сучасні тенденції та підходи до управління ризиками в митній справі.

Ключові слова: управління ризиком, теорія ризику, митний контроль, аналітичні інструменти, тенденції управління ризиками, митна безпека, система управління ризиками.

Тести:

1. Що таке управління ризиком у митній сфері?
  - a) Процес виявлення та оцінки можливих загроз
  - b) Процес заповнення митних декларацій
  - c) Процес визначення митних зборів
  - d) Процес контролю за міжнародними договорами
2. Який з наступних аспектів не є частиною теорії управління ризиком?
  - a) Ідентифікація ризиків
  - b) Оцінка впливу ризиків
  - c) Розробка маркетингових стратегій
  - d) Управління і контролювання ризиків
3. Яка з тенденцій у сучасному управлінні ризиками є найбільш актуальною?
  - a) Використання традиційних методів контролю
  - b) Інтеграція автоматизованих систем аналізу
  - c) Зменшення кількості перевірок
  - d) Збільшення митних зборів
4. Що таке вибірковість перевірок у контексті митного контролю?
  - a) Перевірка всіх вантажів без винятку
  - b) Вибірковий підхід до перевірки вантажів на основі ризиків

c) Перевірка тільки великогабаритних вантажів

d) Випадкова перевірка вантажів

5. Який міжнародний акт регулює гармонізацію митних процедур?

a) Конвенція про міжнародні торгові переговори

b) Кіотська конвенція

c) Угода про вільну торгівлю

d) Резолюція Генеральної Асамблеї ООН

Теми презентацій:

1. Аналіз ризиків у митній справі: методи та інструменти

2. Вплив глобалізації на управління митними ризиками

3. Роль автоматизованих систем у сучасному митному контролі

4. Порівняння міжнародних стандартів і національних практик управління ризиками

5. Тенденції в управлінні митними ризиками: від традиційних підходів до інновацій

Практичний кейс:

Компанія: «GlobalTech Ltd». Сфера діяльності: Експорт і імпорт технологічного обладнання. Місце розташування: Україна. Обсяг діяльності: Міжнародна торгівля з партнерами з Європи, Азії та Північної Америки.

Опис ситуації:

Компанія "GlobalTech Ltd." є важливим гравцем на ринку технологічного обладнання, і їхня діяльність охоплює широкий спектр країн. Нещодавно компанія запровадила нову лінію продуктів, що включає високотехнологічні компоненти для електроніки. Це призвело до збільшення обсягів експортно-імпортних операцій.

Нещодавно компанія отримала повідомлення від митних органів про те, що їхні вантажі, які проходять митний контроль, стали частіше підлягати додатковим перевіркам. Зокрема, у випадку одного з вантажів, що прибув з Азії, виявлено неточності у митній декларації, що призвело до затримки вантажу і додаткових витрат.

Завдання для групи:

Аналіз проблеми:

Визначте можливі причини частих додаткових перевірок вантажів компанії "GlobalTech Ltd.".

Розгляньте, які митні ризики можуть бути пов'язані з експортом і імпортом високотехнологічного обладнання.

Оцінка ризиків:

Проведіть оцінку ризиків, пов'язаних із митними процедурами для даного виду товарів.

Визначте, які чинники можуть підвищувати ризики для компанії (наприклад, неправильно оформлені документи, неточності в описі товарів, високий рівень митного контролю для певних категорій товарів).

Розробка стратегії управління ризиками:

Запропонуйте стратегії для зменшення ймовірності митних затримок і проблем з документацією.

Розробіть рекомендації щодо покращення процесів митного оформлення для зменшення ризиків.

Впровадження автоматизованих систем:

Оцініть можливість впровадження автоматизованих систем для управління митними ризиками в компанії.

Розгляньте, як автоматизовані інструменти можуть допомогти в управлінні ризиками і поліпшити ефективність митних процедур.

Презентація результатів:

Підготуйте презентацію для керівництва компанії, де висвітліть результати аналізу, рекомендації з управління ризиками та пропозиції щодо впровадження нових систем.

Інструкції для виконання:

Розділіться на групи: Сформууйте команди по 3-4 особи.

Аналіз кейсу: Протягом 20 хвилин обговоріть і визначте основні проблеми, пов'язані з управлінням митними ризиками.

Оцінка і стратегії: Протягом 30 хвилин оцініть ризики та розробіть стратегії їх управління. Обговоріть можливість впровадження автоматизованих систем.

Презентація: Підготуйте презентацію (10-15 хвилин) для представлення результатів вашого аналізу та рекомендацій.

Ресурси:

Дані з митної статистики компанії "GlobalTech Ltd."

Інформація про міжнародні митні стандарти та процедури

Огляд сучасних автоматизованих систем для управління митними ризиками

Література: [1; 4; 6; 8]

Практичне заняття 2-3

Тема: Поняття та ризику та теоретичні аспекти управління ризику

План практичного заняття

1. Основні поняття ризику і управління ризиком
2. Теоретичні моделі управління ризиком (теорія гравця, модель Марковіца, Монте-Карло)
3. Різні типи ризиків у митній сфері (економічний, валютний, регуляторний)

Мета заняття: Ознайомити студентів з основними поняттями ризику та теоретичними аспектами управління ризиком у митній сфері. Розглянути різні типи ризиків, з якими стикаються митні органи та компанії в міжнародній торгівлі. Проаналізувати теоретичні моделі управління ризиком і їх практичне застосування в митному контролі.

Ключові слова: ризик, управління ризиком, теоретичні моделі ризику, митний контроль, ризикові оцінки, теорія ігор, модель Марковіца, Монте-карло, валютний ризик, регуляторний ризик.

Тести:

1. Що таке ризик у контексті митного контролю?
  - a) Невизначеність щодо можливих подій, які можуть вплинути на досягнення цілей
  - b) Визначена сума штрафу за порушення митного законодавства
  - c) Процес заповнення митних декларацій
  - d) Сума митних зборів, яку потрібно сплатити
2. Яка з наступних моделей є теоретичною моделлю управління ризиком?
  - a) Модель SWOT
  - b) Модель Марковіца
  - c) Модель PEST
  - d) Модель BCG
3. Що включає в себе теорія гравця?
  - a) Аналіз стратегій у ситуаціях з конфліктами інтересів
  - b) Визначення економічної вигоди від міжнародної торгівлі
  - c) Оцінка ризику валютних коливань
  - d) Управління фінансовими потоками компанії

4. Який з наступних типів ризику не є частиною митного контролю?

- a) Валютний ризик
- b) Регуляторний ризик
- c) Технічний ризик
- d) Політичний ризик

5. Що таке модель Монте-Карло?

- a) Метод прогнозування на основі ймовірнісних розподілів
- b) Модель для оцінки ринкових тенденцій
- c) Техніка для визначення митних зборів
- d) Методика для аналізу конкурентів

6. Який з аспектів включає в себе модель Марковіца?

- a) Аналіз ризиків і дохідності в портфельному інвестуванні
- b) Оцінка валюти в міжнародних торгівлях
- c) Розробка митних декларацій
- d) Оцінка стратегічних планів компанії

7. Що таке регуляторний ризик?

- a) Ризик, пов'язаний із змінами в митних та торгових регуляціях
- b) Ризик нестабільності валютного курсу
- c) Ризик несплечених митних зборів
- d) Ризик, пов'язаний з відсутністю страхового покриття

8. Яка з наступних стратегій є методикою управління ризиками?

- a) Ухилення від ризику
- b) Розширення ринкових часток
- c) Зменшення витрат на маркетинг
- d) Підвищення якості продукції

9. Що є основною метою оцінки ризиків?

- a) Зменшення ймовірності виникнення негативних подій
- b) Підвищення продажів продукції
- c) Оптимізація витрат на рекламу
- d) Покращення якості обслуговування клієнтів

10. Яка теоретична модель допомагає аналізувати впливи ризиків на інвестиційні портфелі?

- a) Модель SWOT
- b) Модель BCG
- c) Модель Марковіца
- d) Модель PEST

Практичний кейс:

Компанія: "EcoGoods Ltd."

Сфера діяльності: Виробництво та експорт екологічно чистих товарів

Місце розташування: Україна

Обсяг діяльності: Міжнародний ринок з постачанням в Європу та Північну Америку

Опис ситуації:

Компанія "EcoGoods Ltd." спеціалізується на виробництві екологічно чистих товарів, таких як біорозкладні упаковки та натуральні косметичні засоби. Нещодавно компанія вирішила розширити свою діяльність і вийти на нові ринки в Азії. Це рішення супроводжується значними фінансовими вкладеннями і ризиками.

Компанія стикається з кількома проблемами:

- Невизначеність у виборі нових ринків.
- Високий рівень конкуренції і зміни в регуляторних вимогах.
- Можливість порушень контрактних зобов'язань та нестабільність валютного курсу.

Завдання для групи:

1. Аналіз поняття ризику:
  - Визначте, що таке ризик у контексті міжнародного бізнесу та експортної діяльності.
  - Визначте різні типи ризиків, з якими може зіштовхнутися компанія "EcoGoods Ltd." при виході на нові ринки.
2. Оцінка ризиків:
  - Проаналізуйте потенційні ризики, пов'язані з новими ринками (економічні, політичні, валютні, регуляторні).
  - Розгляньте можливість використання теоретичних моделей для оцінки і прогнозування ризиків.
3. Теоретичні аспекти управління ризиком:
  - Огляньте основні теоретичні моделі управління ризиком, такі як теорія гравця, модель Марковіца або моделі Монте-Карло.
  - Визначте, як ці моделі можуть бути застосовані для аналізу ризиків компанії "EcoGoods Ltd."
4. Розробка стратегії управління ризиками:
  - Запропонуйте стратегії для управління і зменшення ідентифікованих ризиків.
  - Включіть в стратегію методи запобігання ризикам та планування дій у випадку виникнення ризиків.

5. Презентація результатів:

- Підготуйте презентацію для керівництва компанії, де висвітліть результати аналізу, рекомендації з управління ризиками та теоретичні аспекти, які можуть бути застосовані.

Інструкції для виконання:

1. Розділіться на групи: Сформууйте команди по 3-4 особи.
2. Аналіз поняття ризику: Протягом 20 хвилин обговоріть поняття ризику і визначте його різні типи.
3. Оцінка і теорія: Протягом 30 хвилин проведіть оцінку ризиків і розгляньте теоретичні моделі для їх управління.
4. Розробка стратегії: Працюйте ще 20 хвилин над розробкою стратегій для управління ризиками і складанням рекомендацій.
5. Презентація: Підготуйте презентацію (10-15 хвилин) для представлення результатів вашого аналізу та рекомендацій.

Ресурси:

- Інформація про ризики міжнародного бізнесу
- Огляд теоретичних моделей управління ризиками
- Дані про ринкові умови в нових регіонах (економічні, політичні, валютні)

Практичне заняття 4-5

Тема: Ризики в зовнішньоекономічній діяльності

План практичного заняття

1. Основні типи ризиків у зовнішньоекономічній діяльності
2. Методи оцінки і управління ризиками
3. Аналіз економічних, політичних, валютних, регуляторних і кредитних ризиків.

Мета заняття: Ознайомити здобувачів з різними типами ризиків, що виникають у зовнішньоекономічній діяльності. Розглянути методи оцінки і управління ризиками в контексті міжнародної торгівлі. Розвинути навички застосування теоретичних знань до практичних ситуацій, що стосуються зовнішньоекономічної діяльності.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, ризики зовнішньоекономічної діяльності, економічні ризики, політичні ризики, валютні ризики, регуляторні ризики, кредитні ризики, контрактні ризики, оцінка ризиків, управління ризиками.

Тести

1. Що таке валютний ризик у зовнішньоекономічній діяльності?
  - a) Ризик, пов'язаний з коливаннями валютних курсів
  - b) Ризик, пов'язаний з невиконанням контрактних зобов'язань
  - c) Ризик нестабільності політичної ситуації
  - d) Ризик недотримання регуляторних вимог
2. Який з наступних типів ризиків є частиною зовнішньоекономічної діяльності?
  - a) Політичний ризик
  - b) Виробничий ризик
  - c) Технічний ризик
  - d) Соціальний ризик
3. Що таке регуляторний ризик?
  - a) Ризик, пов'язаний із змінами в митних і торгових регуляціях
  - b) Ризик, пов'язаний із змінами в цінових політиках
  - c) Ризик, пов'язаний із інвестиціями у нові технології
  - d) Ризик, пов'язаний із недостатнім контролем за якістю продукції
4. Які з наступних методів є основними для управління кредитними ризиками?
  - a) Перевірка кредитоспроможності контрагента
  - b) Підвищення цін на продукцію
  - c) Розширення ринкових часток
  - d) Зменшення витрат на рекламу
5. Що таке контрактний ризик у зовнішньоекономічній діяльності?
  - a) Ризик невиконання контрактних зобов'язань або неясності в умовах контракту
  - b) Ризик зміни валютного курсу
  - c) Ризик відсутності страхового покриття
  - d) Ризик порушення митних правил
6. Який з наступних заходів може бути частиною стратегії управління політичними ризиками?
  - a) Проведення політичних аналізів і оцінок
  - b) Розробка нових рекламних кампаній
  - c) Впровадження нових виробничих процесів
  - d) Зниження витрат на постачання
7. Що таке економічний ризик у зовнішньоекономічній діяльності?

- a) Ризик, пов'язаний з економічними коливаннями та фінансовою нестабільністю
  - b) Ризик, пов'язаний із технологічними інноваціями
  - c) Ризик, пов'язаний з дефіцитом робочої сили
  - d) Ризик, пов'язаний з порушенням екологічних норм
8. Яка з наведених методик оцінює вплив зміни валютного курсу на фінансові результати компанії?
- a) Метод сценарного аналізу
  - b) Метод SWOT-аналізу
  - c) Метод PEST-аналізу
  - d) Метод BCG-аналізу
9. Який з методів може допомогти у зменшенні політичних ризиків у зовнішньоекономічній діяльності?
- a) Створення планів дій у випадку політичних криз
  - b) Розширення асортименту продукції
  - c) Зменшення витрат на рекламу
  - d) Підвищення рівня автоматизації виробництва
10. Яка з наведених стратегій є методом управління валютними ризиками?
- a) Хеджування валютних ризиків за допомогою форвардних контрактів
  - b) Розробка нових продуктів
  - c) Оптимізація витрат на логістику
  - d) Підвищення якості обслуговування клієнтів

Теми презентацій:

1. Типи ризиків у зовнішньоекономічній діяльності: класифікація та впливи
2. Методи оцінки і управління економічними і валютними ризиками
3. Політичні і регуляторні ризики в зовнішньоекономічній діяльності: проблеми та рішення
4. Кредитні ризики у зовнішньоекономічній діяльності: методи управління і приклади
5. Практичне застосування стратегій управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності

Практичний кейс

Компанія: «GlobalTrade Inc». Сфера діяльності: Експорт і імпорт товарів широкого вжитку. Місце розташування: Україна. Обсяг

діяльності: Міжнародний ринок з постачанням в Європу, Північну Америку та Азію.

Компанія "GlobalTrade Inc." спеціалізується на експорті та імпорті товарів широкого вжитку, включаючи споживчі електронні пристрої, побутову хімію та одяг. Останнім часом компанія вирішила розширити свою діяльність і почати постачання продукції на ринок Південно-Східної Азії. Це рішення супроводжується новими викликами і ризиками, зокрема:

- Економічні ризики: Коливання валютних курсів, економічна нестабільність у країнах-імпортерах.
- Політичні ризики: Зміни в політичній ситуації та можливі санкції чи обмеження на імпорт в нових ринках.
- Регуляторні ризики: Різниця в митних регуляціях і нормах, вимоги до сертифікації продукції.
- Кредитні ризики: Невиконання контрактних зобов'язань з боку нових партнерів.
- Контрактні ризики: Невизначеність умов контрактів з новими постачальниками і покупцями.

Завдання для групи:

1. Розгляньте, які з вищезазначених ризиків є найбільш критичними для компанії "GlobalTrade Inc." при виході на нові ринки в Південно-Східній Азії.

2. Визначте, як ці ризики можуть вплинути на діяльність компанії і її фінансові результати.

3. Проведіть оцінку кожного типу ризику (економічного, політичного, регуляторного, кредитного і контрактного) за допомогою відповідних методів і інструментів.

4. Визначте ймовірність виникнення кожного ризику і його потенційний вплив на бізнес.

5. Ідентифікуйте специфічні митні ризики, що можуть вплинути на зовнішньоекономічну діяльність компанії.

Зокрема:

- Затримки в митному оформленні через неточності у документації або проблеми з сертифікацією продукції.
- Ризик зміни митних тарифів або введення нових митних зборів у країнах-імпортерах.
- Невідповідність вимогам щодо сертифікації та стандартів товарів.
- Митні перевірки та можливість штрафів або конфіскацій товарів.

Визначте, як ці митні ризики можуть вплинути на імпортно-експортні операції і пропонуйте способи їх зменшення або управління.

Запропонуйте стратегії для управління і зменшення кожного з ідентифікованих ризиків, включаючи митні ризики.

Розробіть кілька сценаріїв розвитку подій на основі можливих ризиків (наприклад, сценарій затримки в митному оформленні або підвищення митних тарифів).

Опишіть план дій для кожного сценарію.

Підготуйте презентацію для керівництва компанії "GlobalTrade Inc.", в якій ви представите результати аналізу ризиків, рекомендовані стратегії управління ризиками і плани дій для сценаріїв.

Інструкції для виконання:

Розділіться на групи: Сформууйте команди по 3-4 особи.

Ідентифікація і оцінка ризиків: Протягом 30 хвилин обговоріть і ідентифікуйте ключові ризики, оцініть їх вплив і ймовірність.

Аналіз митних ризиків: Працюйте ще 20 хвилин над визначенням митних ризиків і розробкою стратегій для їх управління.

Розробка стратегій і сценарне планування: Продовжте роботу 20 хвилин над розробкою стратегій і сценаріїв для ризиків.

Презентація: Підготуйте презентацію (10-15 хвилин) для представлення результатів вашого аналізу і рекомендацій.

Ресурси:

1. Інформація про митні регуляції і тарифи в країнах Південно-Східної Азії
2. Дані про можливі затримки і проблеми в митному оформленні
3. Огляд вимог до сертифікації продукції в нових ринках
4. Інформація про політичні та економічні умови в країнах-імпортерах

Література: [1, 4, 7]

Практичне заняття 6-7

Тема: Ризики в митній справі

План практичного заняття

1. Основні типи митних ризиків (регуляторні, фінансові, юридичні, операційні)
2. Методи оцінки і управління митними ризиками
3. Вплив митних ризиків на бізнес

Мета практичного заняття: Ознайомити здобувачів з різними типами ризиків, що виникають у митній справі. Розглянути методи і стратегії оцінки і управління митними ризиками. Розвинути навички застосування теоретичних знань до практичних ситуацій у митній сфері.

Ключові слова: митні ризики, оцінка ризиків, управління ризиками, митні процедури, контрабанда, декларування товарів, митні збори, регуляторні вимоги, митні перевірки, митні санкції.

Тести:

1. Що таке митний ризик?
  - a) Випадок перевищення митної вартості
  - b) Ймовірність порушення митних правил або законодавства
  - c) Процес оформлення митної декларації
  - d) Всі відповіді правильні
2. Які основні типи митних ризиків?
  - a) Операційні та фінансові
  - b) Правові та адміністративні
  - c) Операційні, фінансові, правові, адміністративні
  - d) Жоден з варіантів не правильний
3. Що є основною метою управління митними ризиками?
  - a) Збільшення кількості митних перевірок
  - b) Забезпечення ефективного контролю і зменшення порушень митних правил
  - c) Зниження мита для імпортерів
  - d) Підвищення економічного зростання
4. Який метод аналізу використовується для оцінки ймовірності виникнення ризиків у митній справі?
  - a) SWOT-аналіз
  - b) Моделювання ризиків
  - c) Моніторинг ринків

- d) PEST-аналіз
- 5. Які дії можуть бути вжиті для зниження митного ризику?
  - a) Посилення контролю на кордонах
  - b) Проведення аудитів митних декларацій
  - c) Запровадження системи раннього попередження
  - d) Всі відповіді правильні
- 6. Що є основним інструментом для виявлення митних ризиків?
  - a) Митний інспектор
  - b) Система управління ризиками (СУР)
  - c) Електронні системи контролю
  - d) Міжнародні стандарти митного контролю
- 7. Який документ регламентує систему управління митними ризиками в Україні?
  - a) Митний кодекс України
  - b) Податковий кодекс України
  - c) Закон України "Про митний контроль"
  - d) Жоден з варіантів не правильний
- 8. Як часто повинні оновлюватись критерії ризиків у системі управління митними ризиками?
  - a) Щомісячно
  - b) Щоквартально
  - c) Щорічно
  - d) За потреби
- 9. Що є показником високого митного ризику?
  - a) Велика кількість задекларованого товару
  - b) Висока митна вартість товару
  - c) Невідповідність між поданими документами та фактичною інформацією про товар
  - d) Жоден з варіантів не правильний
- 10. Яке програмне забезпечення часто використовується для автоматизованого аналізу митних ризиків?
  - a) SAP
  - b) ORACLE
  - c) ASYCUDA
  - d) ERP

Практичні задачі:

Задача 1

Імпортер подає митну декларацію на партію товару вартістю \$100,000. Однак при перевірці виявлено, що частина товару задекларована за заниженою ціною.

- Визначити можливий митний ризик.
- Запропонувати стратегії для зниження цього ризику.
- Описати дії, які мають бути вжиті митними органами для вирішення цієї ситуації.

Задача 2:

Компанія часто імпортує електронні пристрої з Китаю, однак у поточному кварталі кількість заявлених товарів суттєво зросла без відповідного пояснення. Проведіть аналіз митного ризику на основі цього випадку, визначте, які інструменти можуть бути використані для його виявлення, і запропонуйте дії, які може вжити митна служба для перевірки цієї інформації.

Задача 3

Ви є митним інспектором, і вам доручено оцінити ризики компанії, яка ввозить в Україну автомобілі. У минулому компанія була підозрювана в ухиленні від митних зборів через недекларування реальної вартості автомобілів. Запропонуйте, які дані повинні бути зібрані для аналізу ризиків, як побудувати профіль ризику цієї компанії та які заходи необхідно вжити для контролю.

Теми доповідей:

1. Основні методи управління митними ризиками
2. Роль системи управління ризиками (СУР) в митній справі
3. Оцінка ефективності заходів щодо мінімізації митних ризиків
4. Міжнародні стандарти і практики управління митними ризиками"
5. Використання інформаційних технологій в управлінні митними ризиками
6. Аналіз митних ризиків в умовах глобалізації
7. Контроль і аудит як інструменти управління митними ризиками
8. Сучасні виклики в управлінні митними ризиками в Україні

Практичне заняття 8-9

Тема: Організаційно-правові засади системи митного ризик-менеджменту

План практичного заняття

1. Основні поняття системи митного ризик-менеджменту.
2. Огляд нормативно-правових актів, що регулюють митний ризик-менеджмент в Україні (Митний кодекс України, міжнародні угоди, інші нормативні документи).
3. Структура митних органів та їх роль в управлінні ризиками.
4. Методи ідентифікації та оцінки ризиків в митній справі.
5. Інструменти управління митними ризиками та їх правові основи.

Мета практичного заняття: Ознайомити здобувачів з організаційно-правовими засадами системи митного ризик-менеджменту, забезпечити розуміння нормативно-правової бази, що регулює управління митними ризиками, навчити використовувати основні методи ідентифікації та оцінки ризиків. Розвинути практичні навички застосування теоретичних знань для вирішення реальних кейсів у сфері митної справи, зокрема для ефективного управління ризиками і забезпечення митної безпеки.

Ключові слова: митний ризик-менеджмент, система управління ризиками (СУР), нормативно-правові акти, митний кодекс України, ризик-орієнтований підхід, ідентифікація ризиків, оцінка ризиків, контроль та аудит.

Тести

1. Що таке митний ризик-менеджмент?
  - a) Система оцінки податкових ризиків
  - b) Система організації перевірок імпортованих товарів
  - c) Система управління ризиками для забезпечення митної безпеки
  - d) Всі варіанти правильні
2. Який документ регулює систему митного ризик-менеджменту в Україні?
  - a) Податковий кодекс
  - b) Конституція України
  - c) Митний кодекс України
  - d) Жоден з варіантів не правильний

3. Який з наведених органів не бере участь в управлінні митними ризиками?
- a) Державна митна служба
  - b) Міністерство економіки
  - c) Міжнародна організація з митного контролю
  - d) Кабінет Міністрів України
4. Який метод найбільш часто використовують для оцінки митних ризиків?
- a) Фінансовий аудит
  - b) SWOT-аналіз
  - c) Аналіз ризиків за допомогою системи управління ризиками
  - d) PEST-аналіз
5. Основна мета митного ризик-менеджменту полягає в:
- a) Зменшенні вартості митних зборів
  - b) Мінімізації ризиків порушення митних правил та законодавства
  - c) Оптимізації імпорتنих процедур
  - d) Підвищенні вартості товарів на митниці
6. Які міжнародні організації впливають на формування системи митного ризик-менеджменту?
- a) ООН
  - b) ВТО (Світова торгова організація)
  - c) Міжнародний валютний фонд
  - d) Всі наведені організації

Теми доповідей:

1. Нормативно-правові засади системи митного ризик-менеджменту
2. Організаційна структура митних органів в контексті управління ризиками
3. Міжнародні стандарти митного ризик-менеджменту
4. Вплив інформаційних технологій на систему митного ризик-менеджменту

Задачі:

Задача 1.

Управління ризиками на основі профілю компанії. Компанія «Транскордон» займається імпортом товарів з ЄС. За останні три місяці митний контроль виявив кілька випадків недекларування

частини товару. Митні органи підозрюють, що компанія намагається ухилитися від митних зборів.

- Провести оцінку ризиків для цієї компанії на основі наявних даних.

- Запропонувати заходи для посилення контролю за митними операціями компанії.

- Визначити, які нормативні документи можуть бути використані для виправлення цієї ситуації.

Задача 2.

Намалюйте оцінку ризику (ось ординат, відносно значення від 0 до 1,0) розміру митної вартості (графі 45 МД) та ваги нетто (графа 38 МД) (ось абсцис, грн/кг) по митній декларації Ім40 товару «Сир твердий» (код УКТ ЗЕД 0406 10 20 00) з використанням нечіткої логіки у вигляді графіку за умов:

- Ризик максимальний: менше 20 грн/кг;
- Ризик зменшується з 0 до 1,0 : 20 – 60 грн/кг;
- Відсутність ризику: більше 60 грн/кг.

Визначте:

- алгоритм розрахунку індикаторів ризику;
- градацію ступеню ризику: підвищений (червона зона, менш 30 грн/кг), помірний (жовта зона, 30 - 50 грн/кг) та малий (зелена зона, більше 50 грн/кг) ризику;
- заходи контролю для кожного ступеню ризику;
- який ризик в АСАУР буде визначений для товару «Сир твердий» з вагою нетто 1240 кг та митною вартістю 49600 грн?

Задача 3.

Оцінка ризику митної вартості та ваги нетто для товару «Молочний шоколад» (код УКТ ЗЕД 1806 32 10 00). Намалюйте оцінку ризику (ось ординат, відносно значення від 0 до 1,0) розміру митної вартості (графа 45 МД) та ваги нетто (графа 38 МД) по митній декларації Ім40 товару «Молочний шоколад» (код УКТ ЗЕД 1806 32 10 00) з використанням нечіткої логіки у вигляді графіку за умов: Визначення ризику в АСАУР (Автоматизована система аналізу управління ризиками) для товару «Молочний шоколад» з вагою нетто 2000 кг та митною вартістю 50 000 грн.

- Ризик максимальний: менше 15 грн/кг;
- Ризик зменшується з 0 до 1,0: 15 – 45 грн/кг;
- Відсутність ризику: більше 45 грн/кг.

Визначте:

1. Алгоритм розрахунку індикаторів ризику для митної вартості і ваги нетто.

2. Градацію ступеню ризику:

3. Підвищений ризик (червона зона, менше 25 грн/кг),

4. Помірний ризик (жовта зона, 25 - 40 грн/кг),

5. Малий ризик (зелена зона, більше 40 грн/кг).

6. Заходи контролю для кожного ступеню ризику.

Задача 4.

Оцінка ризику митної вартості та ваги нетто для товару «Вівці живі» (код УКТ ЗЕД 0104 10 30 00)

Намалюйте оцінку ризику (ось ординат, відносно значення від 0 до 1,0) розміру митної вартості (графа 45 МД) та ваги нетто (графа 38 МД) по митній декларації Ім40 товару «Вівці живі» (код УКТ ЗЕД 0104 10 30 00) з використанням нечіткої логіки у вигляді графіку за умов:

- Ризик максимальний: менше 30 грн/кг;

- Ризик зменшується з 0 до 1,0** : 30 – 90 грн/кг;

- Відсутність ризику: більше 90 грн/кг.

Визначте:

1. Алгоритм розрахунку індикаторів ризику для митної вартості і ваги нетто.

2. Градацію ступеню ризику:

- Підвищений ризик (червона зона, менше 40 грн/кг),

- Помірний ризик (жовта зона, 40 - 80 грн/кг),

- Малий ризик (зелена зона, більше 80 грн/кг).

3. Заходи контролю для кожного ступеню ризику:

- Для підвищеного ризику: детальний фізичний огляд тварин, перевірка супровідних ветеринарних та транспортних документів, запит додаткових документів щодо митної вартості.

- Для помірного ризику: документальна перевірка ветеринарних сертифікатів та аналіз комерційних документів.

- Для малого ризику: автоматизований контроль з можливим вибірковою оглядом.

4. Визначення ризику в АСАУР для товару «Вівці живі» з вагою нетто 5000 кг та митною вартістю 150 000 грн.

Пояснення до завдання:

- Ось абсцис (грн/кг): графа 38 МД (вага нетто).

- Ось ординат (відносно значення від 0 до 1,0): графа 45 МД (митна вартість).

- Нечітка логіка: використовується для моделювання плавного переходу між зонами ризику від максимального до відсутнього на основі митної вартості вівців на одиницю ваги.

Практичне заняття 10-11

Тема: Управління ризиками в митній справі України

План практичного заняття

1. Огляд мети та завдань управління ризиками в митній справі.
2. Міжнародні стандарти та рекомендації (ВТО, ВМО) в сфері митного контролю.
3. Основні принципи управління ризиками (превентивність, системність, адаптивність).
4. Методи ідентифікації та оцінки митних ризиків.
5. Алгоритм дій митних органів при виявленні ризиків.
6. АСАУР (Автоматизована система аналізу управління ризиками)

Мета практичного заняття: Здобувачі мають оволодіти знаннями та практичними навичками з управління ризиками в митній справі України. Вони повинні навчитися аналізувати митні ризики, використовувати нормативно-правову базу для прийняття рішень, розуміти принципи та методи управління ризиками, а також вміти застосовувати сучасні інструменти (АСАУР) для оцінки та мінімізації ризиків. Завданням є розвинути здатність до ідентифікації, класифікації ризиків та вибору відповідних заходів контролю.

Ключові слова: Управління ризиками, Митний контроль, Митний кодекс України, Нормативно-правова база Ідентифікації ризиків, АСАУР (Автоматизована система аналізу управління ризиками)

Тести

1. Що є основною метою управління ризиками в митній справі?
  - a) Зниження митних зборів
  - b) Підвищення швидкості оформлення товарів
  - c) Мінімізація ризиків порушення митних правил та забезпечення безпеки
  - d) Оптимізація митних процедур

2. Який нормативно-правовий акт регулює управління ризиками в митній справі України?

- a) Податковий кодекс України
- b) Митний кодекс України
- c) Закон України про захист прав споживачів
- d) Закон України про зовнішньоекономічну діяльність

3. Яка роль АСАУР у системі управління ризиками?

- a) Проводить фізичний огляд товарів
- b) Автоматизує процес оцінки ризиків і митного контролю
- c) Надає юридичні консультації
- d) Визначає митні збори

4. Які основні принципи управління ризиками в митній справі?

- a) Превентивність, системність, адаптивність
- b) Підвищення доходів, швидкість, ефективність
- c) Контроль, перевірка, аналіз
- d) Точність, оперативність, прозорість

5. Який метод найчастіше використовують для ідентифікації митних ризиків?

- a) SWOT-аналіз
- b) PEST-аналіз
- c) Аналіз ризиків на основі даних митних декларацій
- d) Фінансовий аудит

6. Як класифікуються митні ризики залежно від їх рівня?

- a) Високий, середній, низький
- b) Прямий, непрямий, потенційний
- c) Фінансовий, правовий, операційний
- d) Зовнішній, внутрішній, комбінований

7. Які заходи контролю застосовуються при виявленні високого рівня ризику?

- a) Автоматичний контроль
- b) Документальна перевірка
- c) Детальний фізичний огляд та перевірка документів
- d) Вибірковий огляд товарів

8. Який інструмент використовується для автоматизованого управління ризиками?

a) Система електронного декларування
b) АСАУР (Автоматизована система аналізу управління ризиками)

- c) Інспекційна комісія
- d) Комерційний аудит

9. Які типи ризиків існують в митній справі?

- a) Тільки фінансові
  - b) Операційні, правові, фінансові
  - c) Тільки правові
  - d) Тільки операційні
10. Яка роль митного кодексу України в управлінні ризиками?
- a) Визначає митні ставки
  - b) Регулює митний контроль та управління ризиками
  - c) Надає рекомендації щодо митних зборів
  - d) Організує митні перевірки

Теми доповідей:

1. Основні положення Митного кодексу України щодо управління ризиками
2. Вплив міжнародних угод на управління митними ризиками
3. Роль національних стандартів у системі управління митними ризиками
4. Нормативні акти, що регулюють автоматизовану систему управління ризиками (АСАУР)
5. Законодавчі зміни в управлінні митними ризиками: аналіз та наслідки
6. Застосування Європейських стандартів у митному контролі України
7. Роль підзаконних актів у впровадженні системи управління ризиками
8. Перспективи вдосконалення законодавчої бази для ефективного управління митними ризиками
9. Аналіз відповідності українського законодавства міжнародним рекомендаціям з управління ризиками
10. Вплив нормативно-правових актів на функціонування митних органів у сфері управління ризиками

Кейс-завдання

Кейс: Аналіз митної декларації та використання АСАУР для управління ризиками**

Ви працюєте у відділі управління ризиками митного органу і отримали митну декларацію на товар "Електронні компоненти" (код УКТ ЗЕД 8537 10 00 00) з країн Азії. Митна вартість декларованого товару складає 150 000 грн, а вага нетто – 500 кг.

Завдання:

1. Оцінка відповідності нормативно-правовій базі:**

- Визначте, які нормативно-правові акти застосовуються для контролю митної вартості та ваги товару.

- Проаналізуйте, чи відповідає митна декларація вимогам українського законодавства.

2. Використання АСАУР:

- Опишіть, як АСАУР може бути використана для оцінки ризику у випадку даної митної декларації.

- Які дані та параметри вводяться в АСАУР для аналізу ризику?

- Які індикатори ризику будуть активовані для цього товару?

3. Аналіз результатів АСАУР:

- Інтерпретуйте результати, отримані з АСАУР. Які ризики виявлені?

- Визначте, чи є необхідність у додаткових заходах контролю на основі отриманих результатів.

4. Рекомендації:

- Розробіть рекомендації для подальших дій у випадку виявлення ризиків. Які заходи контролю повинні бути застосовані?

- Які документи та додаткові перевірки необхідно провести для підтвердження або спростування виявлених ризиків?

Матеріали для роботи:

- Копія митної декларації

- Витяги з Митного кодексу України

- Інструкція з використання АСАУР

- Інформація про міжнародні угоди, що впливають на митний контроль

Приклад митної декларації для кейса:

Митна декларація (форма Ім40)

Дата подання: 01.09.2023

Номер декларації: MD12345678

1. Декларант:

Назва: ТОВ «Електроніка Україна»

Адреса: вул. Промислова, 12, м. Київ, 01001

ЄДРПОУ: 12345678

2. Вантажовідправник:

Назва: ABC Electronics Co., Ltd.

Адреса: 1234 Tech Park, Шеньчжень, Китай

3. Вантажодержувач:

Назва: ТОВ «Електроніка Україна»

Адреса: вул. Промислова, 12, м. Київ, 01001

ЄДРПОУ: 12345678

4. Митна вартість:

Код УКТ ЗЕД: 8537 10 00 00

Опис товару: Електронні компоненти

Кількість: 1000 одиниць

Вартість за одиницю: 150 грн

Загальна митна вартість: 150 000 грн

5. Вага нетто:

Вага нетто: 500 кг

6. Транспортні документи:

Тип документа: Комерційний рахунок

Номер документа: INV123456

Дата документа: 25.08.2024

7. Відомості про упаковку:

Кількість упаковок: 10

Тип упаковки: Картонні коробки

Опис упаковки: Коробки з електронними компонентами

8. Відомості про країну походження:

Країна походження: Китай

9. Платник митних зборів:

Назва: ТОВ «Електроніка Україна»

Адреса: вул. Промислова, 12, м. Київ, 01001

10. Декларант підтверджує, що інформація в декларації є точною та відповідною дійсності.

Підпис:

Дата: 01.09.2023

Практичне заняття 12-13

Тема: Аналіз ризиків за напрямками митного контролю

План практичного заняття

1. Контроль митної вартості: Оцінка ризиків, пов'язаних з неправильною декларацією митної вартості.

2. Контроль товарів під час імпорту/експорту: Ризики, пов'язані з якістю та відповідністю товарів.

3. Контроль документів: Ризики, пов'язані з фальсифікацією або недостовірністю документів.

4. Контроль відповідності тарифних і нетарифних заходів: Ризики, пов'язані з порушеннями в застосуванні митних тарифів і квот.

Мета практичного заняття: Оволодіння навичками аналізу ризиків за різними напрямками митного контролю, включаючи контроль митної вартості, імпорт/експорт товарів, документацію та тарифні заходи. Здобувачі повинні навчитися ідентифікувати та оцінювати ризики, пов'язані з кожним напрямком, використовувати методи та інструменти для їх аналізу, а також розробляти ефективні заходи контролю та рекомендації для управління виявленими ризиками.

Ключові слова: аналіз ризиків, митний контроль, ризик-орієнтований підхід, митна вартість, імпорт товарів, експорт товарів, контроль документів, тарифні заходи, ризики в митному контролі, управління ризиками, митна декларація, нетарифні заходи

Тести

1. Яка мета використання ризик-орієнтованого підходу в митному контролі?

- a) Зменшення митних зборів
- b) Прискорення митних процедур
- c) Фокусування на найважливіших аспектах контролю для зменшення ймовірності порушень
- d) Зниження витрат на обробку документів

2. Який ризик виникає при некоректному заповненні митних декларацій?

- a) Технічний ризик
- b) Операційний ризик
- c) Фінансовий ризик
- d) Правовий ризик

3. Які основні етапи включає процес аналізу ризиків у митному контролі?

- a) Ідентифікація ризиків, їх оцінка, розробка заходів контролю
- b) Заповнення митних декларацій, перевірка документів
- c) Визначення митних ставок, оформлення товарів
- d) Вибірка товарів, проведення фізичних перевірок

4. Які основні напрямки митного контролю включаються в аналіз ризиків?

- a) Контроль митної вартості
- b) Контроль товарів під час імпорту/експорту
- c) Контроль документів
- d) Усі зазначені

5. Який ризик найбільше пов'язаний з неправильною декларацією митної вартості?
- a) Операційний ризик
  - b) Фінансовий ризик
  - c) Правовий ризик
  - d) Технічний ризик
6. Які документи є основними для контролю митної вартості?
- a) Комерційний рахунок
  - b) Вантажна накладна
  - c) Сертифікат відповідності
  - d) Усі зазначені
7. Які заходи контролю слід застосувати при виявленні ризику, пов'язаного з фальсифікацією документів?
- a) Вибірковий огляд товарів
  - b) Документальна перевірка
  - c) Поглиблена фізична перевірка
  - d) Перевірка інформації у митній системі
8. Який напрямок митного контролю найбільше підлягає ризику неправильної класифікації товарів?
- a) Контроль митної вартості
  - b) Контроль документів
  - c) Контроль відповідності тарифів
  - d) Контроль імпорту/експорту товарів
9. Що є основним елементом для оцінки ризиків у митних деклараціях?
- a) Вартість товару
  - b) Вага нетто товару
  - c) Опис товару
  - d) Всі зазначені елементи
10. Які ризики можуть виникнути при контролі тарифних і нетарифних заходів?
- a) Тарифні помилки
  - b) Перевищення квот
  - c) Порушення антидемпінгових заходів
  - d) Всі зазначені
11. Яка роль митного контролю в управлінні ризиками?
- a) Лише контроль митних зборів
  - b) Лише перевірка документів
  - c) Ідентифікація та управління ризиками, пов'язаними з митними процедурами

d) Лише оформлення товарів

12. Який інструмент дозволяє автоматизувати процес аналізу ризиків у митному контролі?

a) Система електронного декларування

b) АСАУР (Автоматизована система аналізу управління ризиками)

c) Інспекційна комісія

d) Внутрішній аудит

Теми доповідей

1. Основи ризик-орієнтованого підходу в митному контролі

2. Аналіз митних декларацій для виявлення ризиків

3. Роль АСАУР при виявленні митних ризиків у митному контролі

4. Оцінка ризиків при контролі митної вартості товарів

5. Ризики, пов'язані з документальною перевіркою в митному контролі

6. Управління ризиками в імпорті та експорті товарів

7. Порушення тарифних і нетарифних заходів: ризики та контролювання

8. Інновації в управлінні митними ризиками

Практичне заняття 14-15

Тема: Страхування вантажів при здійсненні міжнародних перевезень

План практичного заняття

1. Визначення страхування вантажів.

2. Основні принципи та види страхування вантажів.

3. Аналіз ризиків у міжнародних перевезеннях.

Мета практичного заняття: Оволодіння навичками страхування вантажів при міжнародних перевезеннях, включаючи знання основних типів страхових полісів, процедур їх оформлення, а також уміння ідентифікувати та оцінювати ризики, що можуть виникнути при перевезенні вантажів.

Ключові слова: страхування вантажів, міжнародні перевезення, страхові поліси, ризики перевезення, типи страхування, документи страхування, умови страхування, аналіз ризиків, управління ризиками

Тести

1. Який тип страхування вантажів покриває всі можливі ризики?
  - a) Страхування від спеціальних ризиків
  - c) Загальне страхування вантажів (All Risks)
  - d) Страхування від стихійних лих
2. Які документи зазвичай потрібні для оформлення страхування вантажів?
  - a) Тільки комерційний рахунок
  - b) Тільки вантажна накладна
  - c) Комерційний рахунок, вантажна накладна, страховий поліс
  - d) Паспорт вантажу
4. Який ризик зазвичай не покривається стандартним страховим полісом для вантажів?
  - a) Ущерб від стихійного лиха
  - b) ушкодження внаслідок транспортування
  - c) Ризики, пов'язані з порушенням правил упаковки
  - d) Крадіжка вантажу
5. Який аспект не є частиною страхової політики вантажів?
  - a) Умови страхування
  - b) Специфікація вантажу
  - c) Тарифна ставка на перевезення
  - d) Винятки з покриття
6. Які основні переваги страхування вантажів при міжнародних перевезеннях?
  - a) Захист від фінансових втрат через ушкодження або втрату вантажу
  - b) Спрощення митних процедур
  - c) Зниження вартості транспортування
  - d) Підвищення швидкості перевезення
7. Яка компанія зазвичай відповідає за компенсацію збитків у разі страхового випадку?
  - a) Транспортна компанія
  - b) Страхова компанія
  - c) Митний орган
  - d) Вантажовідправник
8. Яка умова необхідна для отримання страхового відшкодування?
  - a) Наявність акту прийому-передачі вантажу
  - b) Наявність страхової політики
  - c) Наявність підтвердження доставки

- d) Наявність документа про оплату
9. Що потрібно враховувати при виборі страхової політики для вантажу?
- a) Розмір вантажу
  - b) Вартість вантажу
  - c) Тип ризиків, до яких вантаж може бути підданий
  - d) Усі зазначені
10. Як часто рекомендується переглядати умови страхування вантажів?
- a) Один раз на рік
  - b) При кожній новій відправці
  - c) Кожні два роки
  - d) Тільки при зміні транспортної компанії

Питання для доповідей

1. Основи та принципи страхування вантажів у міжнародних перевезеннях.
2. Порівняння різних типів страхових полісів для вантажів: переваги та недоліки.
3. Оформлення страхування вантажів: ключові етапи та документи.
4. Аналіз ризиків при міжнародних перевезеннях і вплив на вибір страхового полісу.

Задачі

Задача 1.

Вам потрібно застрахувати вантаж вагою 1000 кг на суму 500 000 грн, що транспортується морем з Китаю в Україну. Який тип страхування вантажів ви оберете та чому? Які документи вам потрібно подати для оформлення страхування?

Задача 2:

Аналізуйте ситуацію, коли вантаж у розмірі 200 000 грн був частково пошкоджений під час перевезення. Які етапи потрібно пройти для отримання страхового відшкодування? Які документи та інформацію необхідно подати страховій компанії?

Задача 3:

Розгляньте приклад вантажу з особливими ризиками (наприклад, цінні предмети мистецтва). Який страховий поліс буде найбільш відповідним і чому? Які додаткові умови або винятки можуть бути включені у поліс?

Задача 4:

Визначте ризики, які не покриваються стандартним страховим полісом для вантажів, і обговоріть, як їх можна врахувати при оформленні спеціального страхування. Які додаткові поліси можуть бути потрібні для покриття таких ризиків?

Практичне заняття 16-17

Тема: Управління ризиками як сучасний інструмент митного контролю

План заняття

1. Основні методи оцінки та управління ризиками.
2. Інструменти для аналізу і управління митними ризиками.
3. Ризик-орієнтований підхід у митному контролі.
4. Впровадження автоматизованих систем для аналізу ризиків.
5. Роль управління ризиками в митному контролі.

Мета практичного заняття: Оволодіння навичками управління ризиками як сучасного інструмента митного контролю, включаючи знання принципів та методів оцінки ризиків, застосування автоматизованих систем для аналізу ризиків, а також розробка ефективних заходів для управління і зменшення виявлених ризиків.

Ключові слова: управління ризиками, митний контроль, ризик-орієнтований підхід, методи оцінки ризиків, інструменти управління ризиками, автоматизовані системи, аналіз ризиків, митні процедури, заходи контролю

Тести:

1. Який підхід є основним для управління ризиками в митному контролі?
  - a) Технічний підхід
  - b) Ризик-орієнтований підхід
  - c) Фінансовий підхід
  - d) Операційний підхід
2. Які етапи включає процес управління ризиками в митному контролі?
  - a) Ідентифікація ризиків, оцінка, управління
  - b) Реєстрація, перевірка, архівування
  - c) Заповнення документів, перевірка, оформлення
  - d) Аналіз, звітність, корекція

3. Які інструменти використовуються для аналізу ризиків у митному контролі?

- a) Внутрішній аудит
- b) Системи електронного декларування
- c) АСАУР (Автоматизована система аналізу управління ризиками)
- d) SWOT-аналіз

4. Яка роль автоматизованих систем у управлінні митними ризиками?

- a) Автоматизація митних зборів
- b) Спрощення митних процедур
- c) Аналіз та моніторинг ризиків
- d) Впровадження нових митних тарифів

5. Який метод оцінки ризиків є найпоширенішим у митному контролі?

- a) Оцінка вартості товарів
- b) Визначення імовірності та наслідків ризику
- c) Аналіз документів
- d) Перевірка упаковки

6. Який ризик може бути класифікований як операційний у митному контролі?

- a) Неправильне оформлення митної декларації
- b) Затримка вантажу
- c) Зміна митних тарифів
- d) Порушення законодавства

7. Які переваги надає ризик-орієнтований підхід у митному контролі?

- a) Зменшення витрат на транспортування
- b) Підвищення швидкості митного оформлення
- c) Фокусування на найбільш ризикованих аспектах контролю
- d) Спрощення митних процедур

8. Які ризики можуть бути виявлені при аналізі митних декларацій?

- a) Неправильне визначення митної вартості
- b) Порушення правил упаковки
- c) Відсутність товару в декларації
- d) Усі зазначені

9. Яка роль митних органів у управлінні ризиками?

- a) Контроль за сплатою митних зборів
- b) Оформлення митних документів

с) Ідентифікація та управління митними ризиками

д) Перевірка якості товарів

10. Що є основною метою управління ризиками у митному контролі?

а) Підвищення ефективності митних зборів

б) Забезпечення безпеки митного процесу

с) Зменшення витрат на обробку товарів

д) Збільшення швидкості доставки

Теми доповідей:

1. Основи управління ризиками як інструменту митного контролю.

2. Методи та інструменти для оцінки ризиків у митному контролі.

3. Впровадження автоматизованих систем для управління митними ризиками.

4. Аналіз сучасних підходів до управління ризиками в митних процедурах.

5. Реальні кейси управління ризиками в митному контролі: проблеми та рішення.

Задачі

Задача 1.

Проаналізуйте митну декларацію для товару з можливими ризиками (наприклад, товар з високою ймовірністю неправильної декларації митної вартості). Які ризики ви виявили? Які заходи контролю слід впровадити для зменшення цих ризиків?

Задача 2.

Оцініть вплив автоматизованих систем на управління ризиками в митному контролі. Як ці системи можуть покращити процес ідентифікації та оцінки ризиків?

Задача 3.

Розгляньте кейс, де вантаж затримано через невірне визначення митної вартості. Які кроки необхідно взяти для управління цим ризиком і уникнення подібних ситуацій у майбутньому?

Задача 4.

Визначте та класифікуйте ризики для міжнародних перевезень, пов'язаних з товарами, які можуть бути предметом перевірки. Які інструменти та методи ви будете використовувати для їх аналізу та управління?

Література [1, 3, 5]

Практичне заняття 18

Тема: Зарубіжний досвід управління ризиками в митній справі

План

1. Основні підходи до управління ризиками в митній сфері в різних країнах.
2. Порівняння систем управління ризиками в Європі, США, Азії.
3. Роль автоматизованих систем та інноваційних технологій.
4. Інструменти та методи, що використовуються в зарубіжних системах для оцінки та управління ризиками.

Мета практичного заняття: Оволодіння знаннями про зарубіжний досвід управління ризиками в митній справі, включаючи аналіз успішних практик, методів і інструментів, а також розробка рекомендацій для адаптації цих практик до української митної системи.

Ключові слова: зарубіжний досвід, управління ризиками, митна справа, інноваційні технології, автоматизовані системи, митні системи, інструменти управління ризиками, стратегії впровадження

Тести:

1. Яка країна є лідером у впровадженні автоматизованих систем для управління митними ризиками?
  - a) Японія
  - b) США
  - c) Франція
  - d) Німеччина
2. Який підхід до управління ризиками є популярним у митній сфері Європейського Союзу?
  - a) Ризик-орієнтований підхід
  - b) Технічний підхід
  - c) Фінансовий підхід
  - d) Операційний підхід
3. Який інструмент використовують митні органи США для аналізу ризиків?
  - a) АСАУР
  - b) CSI (Container Security Initiative)
  - c) TECS (Treasury Enforcement Communications System)

- d) С-ТРАТ (Customs-Trade Partnership Against Terrorism)
4. Який тип аналізу ризиків переважає в митних системах Азії?
- a) Оцінка документів
  - b) Аналіз на основі великих даних (Big Data)
  - c) Фізичні перевірки
  - d) Визначення тарифних ставок
5. Які з нижченаведених країн використовують систему автоматизованого митного контролю?
- a) Італія
  - b) Австралія
  - c) Канада
  - d) Південна Корея
6. Які переваги надає впровадження автоматизованих систем у митному контролі?
- a) Зменшення витрат на персонал
  - b) Підвищення швидкості обробки декларацій
  - c) Підвищення митних зборів
  - d) Спрощення митних процедур
7. Яка країна відома своїми інноваціями в управлінні митними ризиками через технології штучного інтелекту?
- a) Велика Британія
  - b) Сінгапур
  - c) Іспанія
  - d) Норвегія
8. Який метод оцінки ризиків вважається найбільш ефективним у митних системах Європи?
- a) Моделювання ризиків
  - b) Аналіз документів
  - c) Фізичні перевірки
  - d) Аудит декларацій
9. Які з методів управління ризиками є характерними для митних систем Південної Америки?
- a) Оцінка відповідності митних декларацій
  - b) Інспекції на місці
  - c) Використання спеціальних програм для аналізу ризиків
  - d) Всі зазначені
10. Яка роль європейських митних органів у впровадженні нових практик управління ризиками?
- a) Розробка рекомендацій для країн-членів
  - b) Контроль за виконанням митних тарифів

- c) Оформлення митних документів
- d) Визначення митних зборів

Теми доповідей:

1. Основи управління ризиками в митній сфері на прикладі успішних зарубіжних практик.
2. Аналіз автоматизованих систем для управління митними ризиками в розвинених країнах.
3. Порівняння підходів до управління ризиками в митних системах Європи, США та Азії.
4. Впровадження інноваційних технологій в управлінні митними ризиками: досвід зарубіжних країн.
6. Рекомендації щодо адаптації зарубіжного досвіду управління ризиками до української митної системи.

Задачі

Задача 1.

Проаналізуйте митну систему США і вкажіть, які інноваційні інструменти та методи управління ризиками використовуються. Як ці підходи можуть бути адаптовані до української системи?

Задача 2.

Розгляньте приклад успішного впровадження автоматизованої системи управління митними ризиками в європейській країні. Які основні переваги та недоліки цієї системи? Як її можливості можуть бути застосовані в Україні?

Задача 3.

Визначте основні підходи до управління ризиками в митних системах Азії. Які з них є найбільш ефективними і чому?

Задача 4.

Розробіть план впровадження іноземних практик управління митними ризиками в українську митну систему. Які ключові етапи та можливі виклики ви передбачаєте?

Література [5, 7]

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Балуєва О.В., Гончаров В.М., Ларіна Р.Р. Управління ризиками в логістиці. Навчальний посібник для ВНЗ. Київ: Кондор. 2019. 254с.

2. Бугель Ю. В., Чекаловська Г.З. Управління ризиками в митній справі: сутність та теоретичні засади. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління* 2020. Том 31 (70). N 4. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/38962>

3. Герчаківський С.Д. Митна справа: навчальний посібник. Тернопіль: Видавництво «Економічна думка», 2020. 290 с.

4. Іванова Т.В. Митна справа: Збірник завдань: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 Економіка. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 74 с.

5. Ковальова М.Л. Особливості системи управління митними ризиками: світовий та український досвід. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. № 35. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/35_2021ua/10.pdf

6. Кравченко М.О., Бояринова К.О., Копішинська К.О. Управління ризиками: навчальний наочний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 432 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/43528>

7. Костишин Ю.С. Розвиток митного контролю в системі фінансової безпеки держави. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Державний університет «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2021. 268 с. URL: https://old.ztu.edu.ua/ua/science/files/onelife/diser_Kostyshyn.pdf

8. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г., Терлецька В.О. Митна справа: підручник Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 240 с.

9. Лактіонова О. А. Управління ризиками: навчальний посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 256 с.

10. Мирончук, В., Матвеев, М., & Голомша, Н. Митні процедури забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-43>

11. Митна статистика України : навчальний посібник / П. В. Пашко, О. Ю. Ушаков, В. М. Краєвський, та ін.; Університет

державної фіскальної служби України. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 380 с.

12. Пашко П.В., Мирошніченко Г.Б., Штик Ю.В., Авторизований економічний оператор: шляхи розвитку, його вплив на процеси при митному оформленні, ризики застосування. *Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна*. 2024. №1 (29). С. 110-116. DOI: [http://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-1\(29\)-110-117](http://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-1(29)-110-117)

13. Пашко П., Штик Ю., Семенова Д., Долгова Л., Шкарупило К. Управління бізнес-проектами щодо транспортного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Development Service Industry Management*. 2024. № 2. С. 265-269. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(42\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(42))

14. Ріщук Л.І. Управління ризиками: конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ. 2020. 68 с.

15. Федоришина Л.М. Митні ризики підходи до трактування та класифікації. *Економіка та управління національним господарством*. 2020. № 3(20). С. 127-135. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2197/Fedoryshyna.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

16. Pashko, P., Shtyk, Yu., Myroshnychenko, G., Semenova, D. (2024). Approaches and challenges to project management of customs brokerage companies in the conditions of sustainable development. *Development Service Industry Management*, (1), 285–288. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-5\(41\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-5(41))

17. Pashko, P., Pashko, D., Chumak O., Myroshnychenko G., Shtyk Yu. (2024) On the directions of customs policy improvement and mechanisms of innovative development of customs affairs. *Bulletin of the Khmelnytskyi National University*, 4, 348-351. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-53>

Інформаційні ресурси в Інтернет

18. Митний кодекс України URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>

19. Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення та реалізація заходів управління ризиками для визначення форм і обсягів митного контролю. Наказ №684 від. 31.07.2015. Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1021-15#Text>

20. Сайт Державної митної служби України. <https://customs.gov.ua/>

Схеми визначення рівня митного ризику

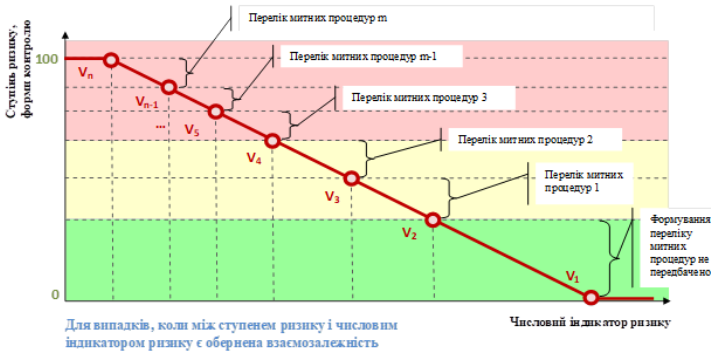

Рис. Г.1. Схеми застосування числових індикаторів ризику

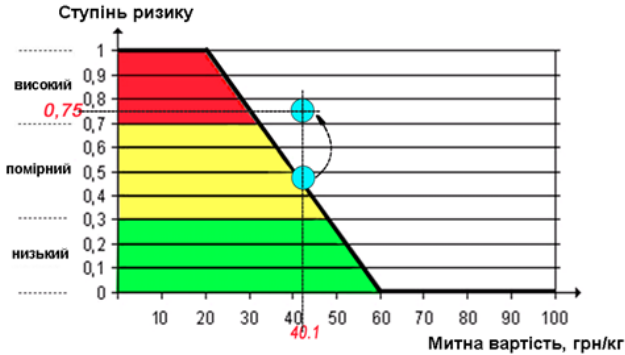

Рис.Г.2. Вплив негативної історії при визначенні ступеню ризику

УПРАВЛІННЯ ТА АНАЛІЗ МИТНИХ РИЗИКІВ

Методичні рекомендації
з підготовки студентів до практичних (семінарських) занять
для здобувачів освітнього ступеня «Магістр»
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

Укладачі:
ПАШКО Павло Володимирович
МИРОШНИЧЕНКО Ганна Борисівна
СЕМЕНОВА Дар'я Олександрівна
ШТИК Юлія В'ячеславівна